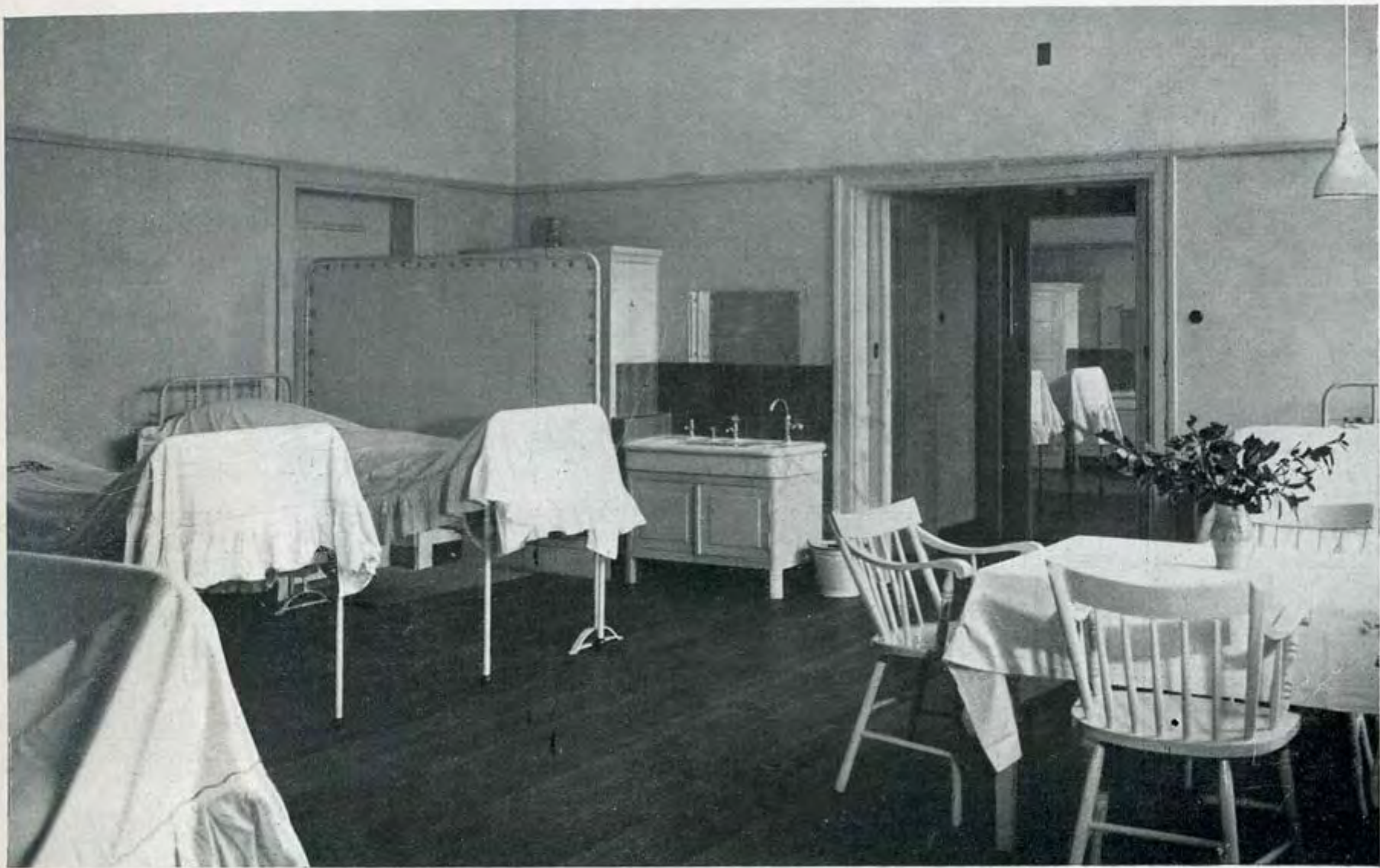

De Boerderij

Paviljoen G

Ziekenzaal Paviljoen G

worden gebruikt, naar het in 1931 in gebruik genomen paviljoen voor 32 mannen en 12 jongens (Pav. H.); het wijkt in bouwstijl, en vooral ook in de inwendige inrichting aanmerkelijk van de oude gebouwen af, en beteekent een poging om het ideaal meer te benaderen, dat aan chronisch-zieken een doelmatig, maar vooral gezellig tehuis wil geven. Dan volgt op onze wandeling het paviljoen voor vrouwelijke patiënten der 1ste en 2de klasse (Pav. D). Het ligt aan den Zutfenschen Straatweg en geeft zijn bewoners een vroolijk kijkje op het toenemend verkeer daar.

Dan gaan we naar het groote, in 1921 in gebruik genomen paviljoen, gedeeltelijk voor vrouwen (Pav. E), gedeeltelijk voor mannen der 3de klasse (Pav. F). Evenals de andere bergt het beneden dagverblijven — waar menigeen, als hij 's avonds de vrouwtjes met een handwerk en een kopje thee gezellig bijeen zag zitten, zich moeilijk zou kunnen indenken, dat hij hier in een Krankzinnigengesticht is —, arbeidszaal en ziekenzalen; boven de slaapzalen. Ook hebben we er een operatiekamer. Een afdeeling van dit paviljoen neemt de kinderen op, die niet of nog niet geschikt zijn om onderwijs te genieten en daarom niet in aanmerking komen om in ons Paedagogium Achisomog te worden geplaatst.

Volgt het oude paviljoen voor mannen der 3de klasse (Pav. C); ook hier dagverblijven, ziekenzalen en slaapzalen; alle langs lange gangen, wier anders te eentonige lengte wordt

gebroken door een uitbouw of erker, die een gezellig zitje bieden. Achter dit paviljoen liggen de werkplaatsen. Arbeid is in het leven van gezonde, zoowel als van zieke menschen de groote behoudende factor; gelukt het ons onze chronische patienten tot geregeld werken te brengen, dan is dit voor hen een groote winst, die het geestelijk evenwicht bewaart of herstelt en den terugkeer in de Maatschappij gemakkelijker maakt. Behalve de werkplaatsen

De Bakkerij

biedt het vervoer van brandstof, voedsel, wasch langs het smalspoor naar en van de gebouwen en, vooral niet te vergeten, de arbeid in park en moestuin kostelijke gelegenheid daarvoor. — Dicht bij de kolenloods ligt de bloemkweekerij; men zal reeds op de afbeeldingen

De Timmerwinkel

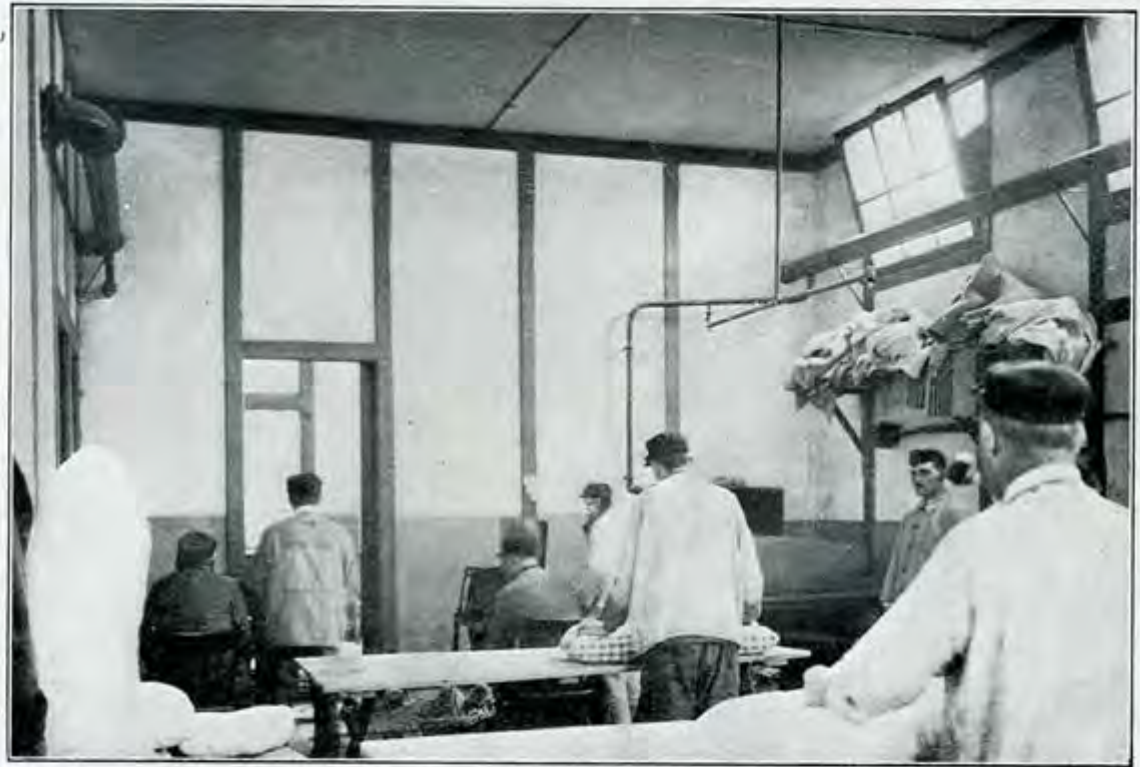
zinkingsput, en vindt dan gezuiverd zijn weg naar den waterloop langs den straatweg. Het slib uit het bassin wordt met tuin- en groentenafval tot compost verwerkt.

De vrouwen vinden nuttigen arbeid in huis, in de centrale keuken, waar dagelijks voor

der patienten-verblijven hebben gezien, hoezeer de producten daarvan ertoe bijdragen om er een vriendelijk aanzien aan te geven. — en daarachter bevindt zich de nieuwe installatie voor de rioolwaterzuivering; alle afvalwater uit keuken, badkamers en W.C.'s komt samen in een open bezinkingsbassin en wordt dan opgepompt en door een stelsel van draaiende verdeelbuizen op het lava-filter gebracht; het vloeit daaruit in een tweeden be-

'n kleine 1000 menschen wordt gekookt, — en op Vrijdag de dubbele hoeveelheid, waarvan dan de helft in den grooten electricch gewarmden Sabbathoven gaat —, en bij de behandeling der wasch. En eindelijk voert onze tocht door fraai plantsoen langs het in 1930 gereed gekomen vrouwenpaviljoen, dat evenals het nieuwe mannenpaviljoen, naar we hopen, een vooruitgang beteekent op den weg naar een zoodanige verzorging van ook zeer moeilijke patienten, dat hun lijden nooit grooter zij, dan de aard daarvan en de stand der psychiatrische wetenschap nu eenmaal nog onvermijdelijk maken.

De fraaie, naar de eischen die daaraan behooren te worden gesteld, ingerichte boerderij,

De Matrassenmakerij

De Schoenmakerij

ligt, op een bijna 26 H.A. groot terrein, ongeveer 10 minuten gaans van hier. Zij voorziet in de dagelijksche behoefte van onder ritueel toezicht gewonnen melk. Onze rondgang loopt ten einde. Alleen toonde ik U nog niet onze mooie Sjoel, waar dagelijks minjan is, de leeraar van het gesticht voorgaat in ochtend- en avondgebed en waar op de Hooge Feestdagen de blijdschap of de weemoed, maar altijd de wijding heerscht van het Geloof der

Vaderen. De Sjoel — plaats van samenkomst van hen, die ook, of juist, in hun ziekte bevrediging vinden in de getrouwe naleving der godsdienstige voorschriften; symbool ook van den geest, die heel deze eigenaardige samenleving beheerscht en samenbindt en die —

wat ook de praktijk van het dagelijksch leven voor onvolkomenheden meebrengt — toch aan onze zieken en zwakken van geest geeft datgene, waarin zij, de ervaring leert het, de beste kansen hebben op herstel, of althans op wat aan levensgeluk voor hen nog mogelijk is: de Joodsche geestelijke atmosfeer in het Joodsche Huis. Betreed het gestichtsterrein bij ingang-Sabbath; zit mede aan een der vier Seider-tafels; zet U een oogenblik neder

in de vriendelijk getooide loofhut; luister naar de over heel het stille terrein reikende sjouforklanken op Nieuwjaar, geniet eens mede de vreugde van het Purimfeest, te midden van een kinderlijk opgetogen menigte, — en ge gevoelt, dat hier, in deze gebouwen van

De Kleermakerij

De Mattenmakerij

De Boekbinderij

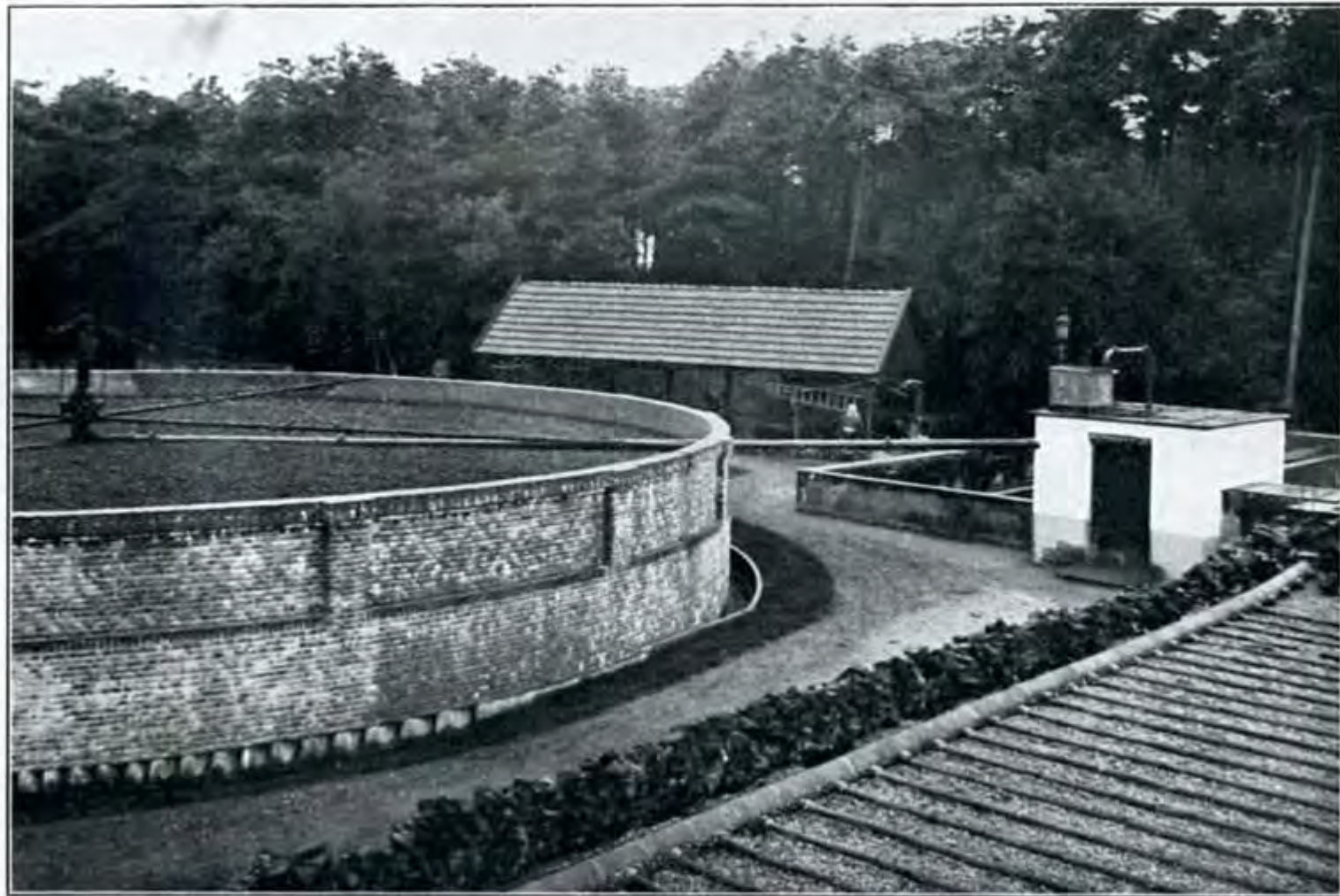
De Kolenloods

In den Moestuin

De Bloemkweekerij

De Rioolwaterzuivering

De Centrale Keuken

kunnen leven naar zijn eigen aard en eisch: dit mogelijk te hebben gemaakt is de onvergankelijke roem van de stichters onzer Vereeniging. Als een hulde aan hen nemen wij de beeltenissen van 3 hunner in dit boekske op; A. C. Wertheim, Prof. B. J. Stokvis en den

steen, een ander bouwsel is gegroeid uit geest, met een eigen karakter, een eigen leven, dat verschilt van het leven daarbuiten. Wie dit heeft leeren kennen, weet ook, dat in geen neutraal gesticht dit mogelijk zou zijn, ook al kookt er een wetsgetrouwe Jodin de spijzen voor de Joodsche verpleegden en ook al zou men er werkelijk het melk- en het vleeschservies angstvallig uit elkaar houden.

De zieke Joodsche geest moet

eersten voorzitter Dr. I. van Os. Als eerste in ons land heeft Het Apeldoornsche Bosch reeds in 1924 een eigen nazorgdienst ingericht in Amsterdam.

Deze werd in 1925 omgezet in het Consultatiebureau, dat nu geregeld éénmaal per week zitting houdt in het N. I. Z. aldaar; de geneesheer wordt bijgestaan door de zuster van de Vereeniging „Maatschappelijk Werk onder Joodsche Zieken”. Het houdt geregeld, waar noodig, toezicht

op patienten, die het gesticht met verlof hebben verlaten of zijn ontslagen; het geeft aan ieder die erom komt vragen raad ten aanzien van de maatschappelijke omstandigheden, in gevallen, waarin deze het den zenuwlijder moeilijk maken zich in de Maatschappij

Het Waschgebouw

De Synagoge

telijke Volksgezondheid in het groote Joodsche centrum te Amsterdam.

staande te houden; het verschaft ons gegevens betreffende het milieu, waaruit onze verpleegden voortkomen en helpt onze geneeskundigen daardoor de moeilijkheden hunner patienten beter te begrijpen. Een instelling van groot nut, die nu zelfstandig gaat uitgroeien tot een paedagogisch-psychiatrisch consultatiebureau, als krachtcentrum der beweging voor de Gees-

Vergun ons, lezer, ten slotte nog enkele zakelijke mededeelingen. De vereeniging Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht in Nederland, die het bovenbeschreven complex heeft tot stand gebracht, omschrijft in hare Statuten haar doel als volgt:

„de zorg voor de behandeling van zenuw- en geesteszieken en zenuw- en geesteszwakken in den ruimsten zin des woords, met inachtneming der voorschriften van den Israëlietischen godsdienst. On- en minvermogenden kunnen tot een door het bestuur te bepalen aantal kosteloos of tegen geringe vergoeding worden verpleegd”.

Zij strekt haar beschermende vleugelen dus niet alleen over de krankzinnigen uit, maar over alle zieken en zwakken van geest. Zij is tot de stichting harer inrichting in staat gesteld door een rentedragende en een rentelooze obligatieleening, giften van vrienden

A. C. WERTHEIM

Prof. Dr. B. J. STOKVIS

en door een geldleening, haar verstrekt door het Bestuur der Provincie Noord-Holland. Alles tezamen tot een bedrag van meer dan f 2.000.000.—.

Van deze leeningen wordt regelmatig rente en aflossing betaald.

Ziehier nog een belangwekkend staatje:

Jaar	Aantal verpleegdagen	Budget	Kostprijs per dag 3de klasse
1914	114698	f 139.025.69 ¹ / ₂	f 1.05 ¹ / ₂
1915	116029	- 145.326.95	- 1.10
1920	142622	- 471.369,19	- 3.04 ¹ / ₂
1925	215145	- 608.243.90 ¹ / ₂	- 2.70
1930	242040	- 688.315.83	- 2.74

De exploitatiekosten van Het Apeldoornsche Bosch worden voor 1931 geraamd op f 758.001.62. De inkomsten die de Vereeniging put uit andere bronnen dan verpleeggelden, z.a. subsidiën van de Permanente Commissie tot de Algemeene Zaken van het

Ned. Israël. Kerkgenootschap en van de Hoofdcommissie voor de Zaken van het Portugeesch Israël. Kerkgenootschap, bijdragen van leden en begunstigers, vormen, alles samen (de renten der geschonken kapitalen buiten beschouwing gelaten) omstreeks 1% van het budget van het gesticht. Zouden zij belangrijk toenemen, dan zou het Bestuur zich daarover ten zeerste verheugen: veel kan nog gedaan worden voor veraangenaming van het leven der bewoners van Het Apeldoornsche Bosch, en groote kapitalen zijn nog noodig om te voldoen aan de stijgende behoefte aan verpleegruimte.

Van groote beteekenis is herhaaldelijk gebleken de stichting „Steunfonds voor patiënten in Het Apeldoornsche Bosch”, wier statuten haar doel omschrijven als volgt:

„Het verleen van geldelijken steun aan patiënten,

Dr. I. VAN OS

verpleegd wordende in bovengemeld gesticht, ten einde zooveel mogelijk te voorkomen:

- 1e. dat door finantieele omstandigheden klasse-patiënten worden overgeplaatst naar de afdeeling voor armlastige patiënten;
- 2e. dat om diezelfde redenen voor het gesticht „Het Apeldoornsche Bosch” bestemde patiënten daarin niet kunnen worden opgenomen; en
- 3e. dat om diezelfde redenen kinderen voor het opvoedingsgesticht „Achisomog” bestemd, daarin niet kunnen worden opgenomen, onverschillig of deze kinderen reeds verpleegd worden in het Geneeskundig Gesticht „Het Apeldoornsche Bosch” al dan niet.”

Reeds menig keer heeft het Steunfonds kunnen voorkomen, dat verpleegden tegen hun belang moesten worden overgeplaatst in een lagere klasse, of zelfs naar een niet-Joodsch gesticht. Het bestuur van dit Fonds bestaat uit de Heeren S. J. W. van Buuren, Dr. S. J. Philips en Jonas de Vries, Secretaris-Penningmeester.

Lezer, moge het voorafgaande U, voor zoover dat nog noodig was, doordrongen hebben van de beteekenis van den arbeid der vereeniging Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht in Nederland voor het Nederlandsche Jodendom, — een arbeid, die slechts ten volle tot zijn recht kan komen, zoo hij de genegen belangstelling heeft van alle Joden in Nederland.

Het minimum-bedrag voor het Lidmaatschap is f 10.—, terwijl donateurs per jaar een bedrag van ten minste f 2.50 zullen moeten storten.

Leden die f 250.— in eens en donateurs die f 100.— in eens betalen, zijn voor den duur van hun leven van verdere betaling vrijgesteld.

Zij, die in dit Vereenigingsjaar f 5000.— betalen, hebben gedurende tien jaren het recht per kalenderjaar over 60 vrije verpleegdagen in de 3e klasse-zalen voor een on- of minvermogend patiënt te beschikken, terwijl aan giften van f 10.000.— hetzelfde recht over 120 verpleegdagen en aan giften van f 25.000.— hetzelfde over 300 verpleegdagen is verbonden.

Voor toezending van achterstaand inteeckenbiljet, ingevuld overeenkomstig de wijze, waarop U de Vereeniging wilt steunen, houden wij ons aanbevolen. Draagt U echter reeds bij, wil dan de goedheid hebben een uwer kennissen te bewegen om van het inteeckenbiljet gebruik te maken.

Het Vereenigingsjaar loopt van den eersten Januari tot den een en dertigsten December.

Hun, die onze Vereeniging bij testament willen gedenken, wordt de volgende formule aanbevolen:

„Ik verklaar te legateeren aan de Vereeniging

CENTRAAL ISRAËLIETISCH KRANKZINNIGENGESTICHT in Nederland:

.....

(Desverkiezende voege men achter de verklaring „vrij van alle rechten en kosten, ook van het recht van successie“.)

LAAT HET INZICHT VAN DE GEESTELIJK EN STOFFELIJK WEL-
BEDEELDEN TEN GOEDE KOMEN AAN ONZE ARMEN VAN GEEST!

De ondergeteekende (naam).....

adres ..... te .....

verklaart zich bereid

* als lid toe te treden à f ..... per jaar tot
eene bijdrage te geven à f ..... $\frac{\text{in eens}}{\text{per jaar}}$ ten bate van de Vereeniging

CENTRAAL ISRAËLIETISCH KRANKZINNIGEN GESTICHT IN NEDERLAND
AMSTEL 344, AMSTERDAM

ten behoeve harer instellingen.

Te..... 193.....

Handteekening:

Gelieve te disponeeren

Ik gireer het bedrag op postrekening 44006 van bovengenoemde Vereeniging.

* Lid zijn zij die zich verplichten tot een jaarlijksche bijdrage van minstens f 10.—.

De ondergeteekende .....

wonende ..... te .....

verklaart hiermede te schenken
jaarlijks te zullen bijdragen .....
in vruchtgebruik af te staan

.....
ten behoeve van het **Steunfonds voor Patiënten in „Het Apeldoornsche Bosch”**, bedoeld op
pag. 51 der propoganda-brochure 1931.

Handteekening :

..... , den ..... 193.....

*Aan den Heer Penningmeester van het Steunfonds
voor Patiënten in „Het Apeldoornsche Bosch”.
AMSTERDAM — Koningslaan 48*